

Sanat

Beecham'ın Orkestrası 21 yaşında

Edward GREENFIELD

Sir Thomas Beecham'ın orkestrası 21 yaşına bastı. Eylül ayı ortalarında kraliyet filârmoni orkestrası hususi bir seri konser vererek 21 inci yıldönümünü kutlayacaktır. Bu programlar Sir Thomas'ın kendi gibi renkli ve hayatiyet dolu eserlerden müteşekkil olacaktır. Bütün hayatı boyunca kı ilk yarısında ailevi servetinden istifade etmiş tir. Thomas Beecham orkestra kurmayı bir adet haline getirmiş olmakla beraber bunlardan sonuncusu bulunan kraliyet filârmoni orkestrası en sağelamı olup hayatı boyunca yerleşmiş ve onun müzik yaratıcılığını kudretinin bir misali olarak ayakta kalmıştır.

Bugün, Sir Thomas Beecham'ın vefatından altı sene sonra, kraliyet filârmoni orkestrası diğer orkestralardan hususi bir duruma sahip bulunmaktadır. Tıpkı ilhza ihtiyacı olan bir müslisjyen gibi, bazen inisleri bazen çıkışları olmakta, mühim olaylarda kendisine düşen vazifeyi yapmakta ve müşahitleri imkânsızlıkları mümkün kulabileceğine ikna etmektedir.

SEKİZ SEANSTA 6 FLAK DOLDURMAK

Orkestranın doğum günü münasebeti ile bu satırları yazarken, RCA Amerikan plâk şirketi namına kraliyet filârmoni orkestrasının plâk doldurma seansından yeni dönmüş bulunuyorum. Hayret verici kısa bir ihbardan Hayret verici kısa bir ihbardan sonra, orkestra New York Bey lilemlel Eğitim Enstitüsü hesabına altı modern eseri plâğa doldurmak için bir mukavele imzalamıştı. Bunlardan dördü ise son derece uzun ve güç olduğu gibi şidiye kadar hiç çalmamış eserlerdi. Üstelik orkestra hiç bir zaman, plâk doldurma seanslarında orkestrayı idare edecek olan Amerikalı şef Igor Buketoff'un değneği altında hiç bir zaman çalmamıştı.

Roger Session'un üçüncü senfonisi ve Richard Rodney Bennett'in birinci senfonisi gibi eserlerin dahil bulunduğu eserlere sekiz seansta tatminkâr bir şekilde plâğa alınması imkânsiz görülmekteydi. Fakat orkestranın her yeni şef ve esere yeni bakı kudreti ve yüksek profesyonel nitelik o dereceye yükselmişti ki hayatında bugüne kadar seansların bu derece parlak ve süratli geçtiğine şâhit olmadım.

Kraliyet filârmoni orkestrasının «Beecham tarzı», onsekizinci ve ondokuzuncu seri eserleri gibi normal hayatı aşması dışında ki eserlerde bu derece başarı orkestranın kudretini ortaya koyma bir detaydır.

sunda veriş olduğu ilk konser efsanevi bir olay teşkil etmiş ve diğer orkestralara harp sonrası devrinde yeni virtüozluk standardı elde etmeye çalışırken, yıldız olarak kendini kabul etti ren kraliyet filârmoni orkestrası olmuştu.

ZENGİN VE LIRİK VASIFLAR

Tabii, ile Beecham'ın şahsiyeti bu faaliyetlere hayatiyet vermişti. Nitekim kendisinin plâğa aldığı yüzlerce eserde Beecham'ın zengin ve lirik vasıfları kadar hüriyetçi mizacını da ortaya koymaktadır. Bilhassa orkestra seneler boyunca Glyndebourne festivallerinde opera eserleri çalınış ve süle sahip çalış tarzı, çalınan eserlerin sadece notalar olmadığını, müzik'in hususi mânâsını ortaya koymuştur. Zaten Glyndebourne'nün yıllar boyunca şöhretlen şörete koşmasının en büyük âmillerinden biri de bu keyfiyet olmuştur.

Beecham'ın ölümü ile orkestranın gelişmesi haklı olarak daha güçleşmişti. Bu müşkülât gerek sanat gerekse idari bakımdan kendini göstermekteydi. Ancak bir şans eseri olarak Beecham'ın yerine şef Rudolf Kempe getirilmiştir. Kempe'nin de Beecham gib orkestrayı maniyete etme kudretine, yüz kişiyi tek kişi gibi düşünme vasfına, müzikten melodi çıkarma kabiliyeti ne sahip bulunmaktadır.

Son derece müşkülâtlar içinde Kempe orkestranın başında kalmış ve birlikte verdikleri konserlerde müzisyenlerle şef arasındaki bağlantı derhal kendini göstermektedir. Ancak Almanya'da ikametkâhı bulunan Kempe'nin birçok milletlerarası vecibeleri mevcut bulunmaktadır ve bugün kendi kendini idare eden orkestranın müspet ve sarış bir artistik siyaset tespit etmesi, muhakkak ki Beecham gibi müspet bir idarecinin yokluğunda kolay olmaktadır.

ORKESTRANIN FINANSMANI

İngiltere'de orkestraların mali durumlarının, diğer memleketlerde olduğu gibi, müşkül bir mahiyet arzemesi bu tereddütün yegâne sebebi değildir. Londra'da diğer şehirlere nazaran birinci sınıf orkestra adedi çok fazladır. İki opera binasındaki dahi 17 daimi büyük senfoni orkestra mevcut bulunurken, kraliyet filârmoni orkestrasının arada kaybolacağı zannediliyordu. Rakip orkestralara gibi gerek Beecham'ın idaresinde iken gerekse sonraları herhangi bir mali yardım görmemekteydi. Ancak 1964 senesinde iktidara geldiği zaman Harold Wilson'un ilk içişleri bakanlığı orkestranın...

İngiltere san'at konseyi başkanı bulunan Lord Goodman'ın riyasetindeki heyet tarafından yapılan inceleme neticesinde yalnız orkestralara mütevazın yardımında bulunulması ihtiyacı değil kraliyet filârmoni orkestrasının kapatılmaması gerektiği belirlendi.

O günden bu yana kendi kendini idare eden orkestra daha elastiki şekilde çalışmakta ve bir ekip olarak faaliyet gösterme kudreti arttırılmış bulunmaktadır. Ancak orkestra en karanlık günlerinde dahi orijinal hassasını kaybetmiş değildir.

1964 senesinde Kempe'in idaresinde Londra'da bir sinede Sostakoviç'in uzun ve çok güç olan sekizinci senfonisinin çalınışını hatırlıyorum. Bu derece esere kıymet ve manasını verebilen pek nadir orkestra dinledim. Her müzisyen esere kendini vermiş ve eserin manasını tekviüt olarak ortaya koymaktaydı. O gece Kraliyet Filârmoni orkestrasının çalış seklini dünyada hiç bir rakip orkestra ortaya koymazdı. **KUTLAMA KONSERİ**

Tabii ile yıldönümü münasebeti ile birçok konserler hazırlanmış bulunmaktadır. Ancak bunlardan yaş günü konseri Kraliyet Festival konser salonunda tertiplececek ve bu münasebetle, pivanisti Ogdon Beecham'ın yetistirdiği nadir genc bestekârlardan Richard Arnell'in pivano konserosunu çalacaktır.

16 Eylül'de orkestra Croydon'da Fairfield Hall konser salonunda bir konser verecektir. Yeni inşa edilen bu konser salonu, Beecham'ın Kraliyet filârmoni orkestrası ile ilk konserini verdiği salonun yerine inşa edilmiş bulunmaktadır.

Orkestra 21 Eylül tarihinde Londra'da genc İngiliz bestekâri Wilfred Josephs'in bir eserini Londra'da ilk defa çalacaktır. Josephs'in 1939 ile 1945 seneleri arasında ölen müzikerler için bestelemiş olduğu orkestra ve koro için «Requiem'i» Avrupa ve Amerika'da muazzam başarı sağlamıştı.

Ne olursa olsun, hususi olaylara karşı son derece hassas bulunan orkestra, ilham kaynağını kaybetmivecek ve çalınan eserlerin karakteri ne olursa olsun Sir Thomas Beecham'ın ruhu daima beraberlerinde olacaktır.